

Göğüs Hastalıkları Hastanesinde Çalışan Personelin İş Sağlığı ve Güvenliği Durumlarının İncelenmesi

The Examination of Occupational Health and Safety Conditions of Staff Working in The Chest Diseases Hospital

Meral ŞAHİN DURGUT¹, Aydın KIVANÇ²

ÖZ

İş sağlığı ve güvenliği (İSG); çalışanların sağlığının ve güvenliğinin olumsuz yönde etkilenmemesi için yapılan tüm çalışmalardır. Sağlık sektöründe hizmet veren işyerleri, çoğu zaman çalışanların sağlığını ve güvenliğini olumsuz yönde etkileyebilecek unsurları içerisinde barındırabilmektedir. Bu sebeple sağlık sektöründe hizmet veren işyerleri koşullarının sağlık ve güvenlik yönünden değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

Bu çalışmada, Giresun ilinde hizmet veren bir kamu sağlık kuruluşunda çalışanların İSG durumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. 190 kişinin çalıştığı sağlık kuruluşunda çeşitli branşlardan 127 çalışan araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Araştırmada "Hastanede Çalışan Sağlık Personeli İçin İş Güvenliği Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 5li likert tipte olup 7 alt boyutu bulunmaktadır. Elde edilen veriler SPSS 16,0 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda katılımcılar ölçeğin bazı alt boyutlarında olumlu bazı alt boyutlarında da olumsuz görüş bildirmişlerdir. 1-5 arasında puanlanan ölçek sonucuna göre, ölçeğin genel ortalama puanı yüksek (3,10) bulunmuştur. Sonuçlar doğrultusunda olumsuz görüş bildirilen alt boyutlar için çalışma şartlarının ve ortamının sağlıklı ve güvenli şekilde düzenlenmesine daha fazla önem verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Çalışan, Hastane, İş Sağlığı ve Güvenliği, Tehlike, Risk.

ABSTRACT

Occupational health and safety; these are all efforts made to ensure that the health and safety of employees is not adversely affected. Workplaces serving in the health sector often contain elements that may adversely affect the health and safety of employees. For this reason, it is important to evaluate the conditions of workplaces serving in the health sector in terms of health and safety.

In this study, it was aimed to determine the occupational health and safety status of employees in a public health institution serving in Giresun province. 127 employees from various branches constituted the sample of the study in the health institution where 190 people work.

"Occupational Safety Scale for Hospital Health Personnel" was used in the study. The scale is of 5 likert type and has 7 sub-dimensions. The data obtained were analyzed using the SPSS 16.0 program.

As a result of the research, the participants reported positive opinions on some sub-dimensions of the scale and negative opinions on some sub-dimensions. According to the results of the scale scored between 1 and 5, the overall average score of the scale was found to be high (3,10). More attention should be paid to the healthy and safe arrangement of working conditions and environment for the sub-dimensions in which negative opinions were reported in line with the results.

Keywords: Employee, Hospital, Occupational Health and Safety, Hazard, Risk.

*Bu makale birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹ Öğr. Gör., Meral ŞAHİN DURGUT, İş Sağlığı ve Güvenliği, Giresun Üniversitesi, Espiye Meslek Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, meral.sahin@giresun.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9287-2839

² Dr. Öğr. Üyesi., Aydın KIVANÇ, Halk Sağlığı, Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü, aydin-kivanc@gumushane.edu.tr, ORCID:0000-0002-5942-9077

İletişim / Corresponding Author:
e-posta/e-mail:

Meral ŞAHİN DURGUT
meral.sahin@giresun.edu.tr

Geliş Tarihi / Received: 27.01.2021
Kabul Tarihi/Accepted: 03.11.2021

GİRİŞ

İSG; çalışanların sağlığının ve güvenliğinin olumsuz yönde etkilenmemesi için yapılan tüm çalışmalardır. Sağlık sektöründe hizmet veren işyerleri, çoğu zaman çalışanların sağlığını ve güvenliğini olumsuz yönde etkileyebilecek unsurları içerisinde barındırabilmektedir. Bu sebeple sağlık sektöründe hizmet veren işyeri koşullarının sağlık ve güvenlik yönünden değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

6331 sayılı İSG Kanununa göre işyerleri; az tehlikeli, tehlikeli ve çok tehlikeli olmak üzere üç tehlike kategorisinde sınıflandırılmıştır. Sınıflandırmada yapılan asıl işin barındırdığı tehlike boyutu esas alınmıştır. Bu bağlamda sağlık işyerleri tehlikeli ve çok tehlikeli işyerleri kategorilerinde yer almaktadır.^{1, 2} Tehlikeli ve çok tehlikeli işyerlerinde de diğer tehlike sınıfında yer alan işyerlerine göre çalışanların sağlığını ve güvenliğini olumsuz yönde etkileyebilecek daha çok tehlike ve risk faktörü bulunmaktadır. Ulusal İşçi Sağlığı ve Güvenliği Enstitüsü, sağlık sektöründe hizmet sunan hastanelerde 29 adet fiziksel (aydınlatma koşulları, lazer, ultrason vs.), 25 adet kimyasal (boya, tuz, kanser ilaçları vs.), 24 adet biyolojik (salmonella, tüberküloz, hepatit türleri vs.), 6 adet ergonomik (aşırı efor, hastanın elle kaldırılıp taşınması vs.) ve 10 adet psiko-sosyal (stres, artan iş yükü, çağrı üzerine çalışma vs.) tehlikenin olduğunu bildirmiştir.³ Mevcut tehlike ve oluşturacağı riskler sağlık çalışanları için iş kazaları ve meslek hastalıkları yaşanmasına kaynak teşkil etmektedir. Sosyal Güvenlik Kurumu 2017 yılı iş kazası ve meslek

hastalığı istatistiklerine göre, ülkemizde insan sağlığı hizmetleri sektöründe 7020 kişi iş kazası geçirmiştir, 2 kişi meslek hastalığına yakalanmıştır, geçici iş göremezlik yaşayan çalışan sayısı 15330'dur ve ölüm yaşayan çalışan sayısı ise 11'dir.⁴

Sağlık çalışanlarında en sık görülen iş kazaları; kesici delici alet yaralanmaları, kimyasal madde ve ilaçlara maruziyet, kan ve vücut sıvıları ile temas, şiddet, alerjik reaksiyonlar ve kas iskelet sistemi yaralanmalarıdır.⁵

Sağlık sektöründe yaşanan meslek hastalıkları ise çeşitli sebeplerle oluşmaktadır. Bu sebepler arasında biyolojik, ergonomik, kimyasal ve fiziksel faktörler gösterilebilir. Ülkemizde sağlık çalışanlarının biyolojik enfeksiyonları; Hepatit A, B ve C virüsleri, tüberküloz ve AIDS/HIV vb. dir. Kimyasal kaynaklı olanları; anestezi maddelere maruziyet sonucu akciğer irritasyonu, konjunktivit, dermatit, astım vb. dir. Fiziksel kaynaklı hastalıkları; radyasyona maruziyet sonucu katarakt ve kanser vakaları vb. dir. Ergonomik faktörler kaynaklı hastalıklar arasında da uzun süre ayakta çalışma nedeni ile kas iskelet sistemi hastalıkları yer almaktadır.⁶

Bu araştırma, Ekim-Kasım 2018 tarihinde Giresun ilinde hizmet veren bir kamu sağlık kuruluşunda görev yapan sağlık çalışanlarının İSG durumlarının sağlanıp sağlanmadığını saptamak ve bu durumu etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL VE METOT

190 kişinin çalıştığı sağlık kuruluşunda çeşitli meslek gruplarından 142 kişi çalışmaya katılmış ancak anketlerin tam doldurulması kistası göz önünde bulundurularak 127 çalışan (4 doktor, 32 hemşire, 7 sağlık teknisyeni, 10 sağlık teknikeri, 10 hasta bakıcı, 16 hizmetli, 8 sekreter/memur, 3 eczacı, 5 güvenlik görevlisi, 7 mutfak personeli ve 25 idari

personel) araştırmanın örneklemini oluşturmuştur (Araştırmaya katılım oranı %67'dir). Kesitsel türde olan araştırmada, gönüllük esastır ve herhangi bir örnekleme yöntemi kullanılmamıştır.

Araştırma verileri iki aşamada toplanmıştır. İlk aşamada personelin demografik durumlarına ilişkin anket formu bulunmaktadır. Bu veri formunda yer alan

soruların bazıları; yaş, cinsiyet, eğitim, meslek grubu, mesleki deneyim, mesleki deneyim boyunca iş kazası geçirme durumu şeklindedir. İkinci aşamada literatür incelemesi ile karar verilen ölçek formu kullanılmıştır.^{7, 8} Araştırmada “Hastanelerde Çalışan Sağlık Personeli İçin İş Güvenliği Ölçeği” kullanılmış olup ölçekte toplamda 45 soru ve 7 alt boyut bulunmaktadır. Ölçek alt boyutlarını;

- “Mesleki Hastalıklar ve Şikâyetler (MHŞ)” alt boyutunda yer alan 13 soru,
- “Sağlık Taraması ve Kayıt Sistemleri (STKS)” alt boyutunda yer alan 6 soru,
- “Kazalar ve Zehirlenmeler (KZ)” alt boyutunda yer alan 5 soru,
- “Yönetmelik Destek ve Yaklaşımlar (YDY)” alt boyutunda yer alan 7 soru,
- “Malzeme, Araç ve Gereç Denetimi (MAGD)” alt boyutunda yer alan 5 soru,
- “Koruyucu Önlemler ve Kurallar (KÖK)” alt boyutunda yer alan 5 soru ve
- “Fiziksel Ortam Uygunluğu (FOU)” alt boyutunda yer alan 4 soru oluşturmuştur.

Ölçeğin maddeleri “5” kesinlikle katılıyorum, “1” kesinlikle katılmıyorum arasında değerlendirilmektedir. Ölçek toplam puan aralığı 45-270 puan aralığındadır. Ölçekten alınan puan, ölçek madde sayısına bölündüğünde, puan aralığı 5 ile 1 arasında değer almaktadır. 5’e yakın puan alınması hastanelerde İSG durumunun sağlandığını, 1’e yakın puan alınması bu durumun sağlanmadığını göstermektedir.

Verilerin istatistiksel değerlendirilmesi için SPSS 16,0 programı kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde parametrik ve non-parametrik istatistikler kullanılmıştır (Student's T Testi, Korelasyon Analizi, Man Whitney U Testi, Kruskal Wallis Testi, Ortalama ve Standart Sapma, Frekans ve Yüzdeler Değerler ile Minimum ve Maksimum Değerler).⁹ İstatistiksel anlamlılık düzeyi “p<0,05” olarak alınmıştır.

Araştırmanın Kısıtlılıkları

- Araştırmanın gerçekleştirildiği hastanede;
- Sağlık çalışanları arasında 2018 yılı Ekim-Kasım ayı içerisinde gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul etmemesi,
- Sağlık çalışanları arasında ölçekte bulunan tüm soruların hepsini doldurmayanların bulunması,
- Araştırma ölçeğinin sadece Giresun ilinde hizmet veren bir kamu hastanesinde uygulanması, durumları bu araştırmanın kısıtlılıklarıdır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma verileri toplanmaya başlanmadan; Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu’ndan 13.09.2018 tarihinde E.5939 sayılı “Etik Kurul Onayı” alınmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için Giresun İl Sağlık Müdürlüğü Araştırma İzinleri Komisyonu’ndan sözlü araştırma izni ve yazılı “Komisyon Kararı”, araştırmada kullanılan ölçeği geliştirenlerden ve araştırmaya katılanlardan da yazılı ve sözlü onam alınmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan personellerin; %59,8’i kadın, %40,2’si 36-45 yaş aralığında, %35,4’ü lisans mezunudur. Meslek gruplarına göre en az katılım %2,4 ile eczacılardan en çok katılım %25,2 ile hemşirelerden olmuştur.

Katılımcıların %26’sı 21 yıl ve üzerinde mesleki deneyime sahip olup %90,6’sı mesleki deneyimlerinde iş kazası yaşamamıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Değişkenleri

Özellikler	Sayı	%
Cinsiyet		
Erkek	51	40,2
Kadın	76	59,8
Toplam	127	100
Yaş		
18-25	12	9,4
26-35	35	27,6
36-45	51	40,2
46 ve üzeri	29	22,8
Toplam	127	100
Eğitim		
İlkokul	7	5,5
Ortaokul	9	7,1
Lise	30	23,7
Ön Lisans	36	28,3
Lisans	45	35,4
Toplam	127	100
Meslek		
Doktor	4	3,1
Hemşire	32	25,2
Sağlık Teknisyeni	7	5,5
Sağlık Teknikeri	10	7,9
Hasta Bakıcı	10	7,9
Hizmetli	16	12,6
Sekreter/Memur	8	6,3
Eczacı	3	2,4
Güvenlik Görelisi	5	3,9
Mutfak Personeli	7	5,5
İdari Personel	25	19,7
Toplam	127	100
Mesleki Deneyim		
1-5 yıl	30	23,6
6-10 yıl	23	18,1
11-15 yıl	30	23,6
16-20 yıl	11	8,7
21 yıl ve üzeri	33	26,0
Toplam	127	100
İş Kazası Yaşama		
Evet	12	9,4
Hayır	115	90,6
Toplam	127	100

%. Yüzde

Katılımcıların ölçek toplam puan ortalaması $3,10 \pm 0,57$, ölçekten alınan ortalama puan 139,5 olup, Chronbach alpha değerleri (güvenilirlik katsayıları), alt ölçek puan ortalamaları, minimum puanları, standart sapmaları ve maksimum puanları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Araştırmaya katılanların yaş, cinsiyet ve eğitim değişkenleri tanıtıcı özellikler bir olarak isimlendirilmiş ve ölçek alt boyutları ile karşılaştırılması Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 2. Katılımcıların Ölçeğe Ait Güvenilirlik Katsayıları ve Puan Dağılımları

Ölçek Alt Boyutları	α	Ort.	SS.	Min - Max
MHŞ	0,91	2,13	0,77	1-4,85
STKS	0,82	3,77	0,72	1,17-5
KZ	0,87	2,88	0,93	1-5
YDY	0,86	2,62	0,88	1-5
MAGD	0,85	3,33	0,88	1-5
KÖK	0,89	3,70	0,79	1-5
FOU	0,82	3,27	0,96	1-5
Ölçek Toplam	0,93	3,10	0,57	46-223

α : Chronbach alfa, Ort.: Ortalama, SS.: Standart Sapma, Min.: En az, Max.: En fazla

Katılımcıların yaş değişkeni ile ölçek alt boyutları karşılaştırıldığında anlamlı sonuç tespit edilememiştir ($p > 0,05$). Gül ve ark. (2020), Karabiber ve ark. (2018) ve Çelikkalp ve ark. (2016)’da yapmış oldukları çalışmalarda da, İSG’ye ilişkin algıların yaşa göre farklılık göstermediği belirlenmiştir.^{10, 11, 13} Bu çalışmada ölçeği cevaplayan bütün yaş gruplarında bulunan katılımcıların İSG uygulamalarına yönelik algıları benzer şekildedir.

Katılımcıların cinsiyet değişkeni ile ölçek alt boyutları arasında yapılan karşılaştırmada MHŞ ($p:0,008$), STKS ($p:0,008$), MAGD ($p:0,023$) ve FOU ($p:0,022$) olarak tespit edilmiş ve anlamlı sonuç bulunmuştur. Anlamlılık, kadın katılımcılardan kaynaklanmaktadır. STKS, MAGD ve FOU alt boyutlarında kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu belirlenmiştir. Literatür çalışmaları incelendiğinde ise bu çalışma ile aynı yönde sonuç gösteren, İSG durumunun cinsiyete göre farklılaştığı^{12, 14} çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmada, kadın katılımcıların sadece hastalık ve kaza tablolarının araştırıldığı boyutlarda erkek katılımcılara göre düşük sonuca sahip olması cinsiyet bazlı olarak özel risk grubunda yer almalarına, diğer beş alt boyutlarda daha yüksek sonuca sahip olmaları da çalışmaya katılan kadın katılımcı sayısının fazla olmasına bağlanmıştır.

Araştırmaya katılanların eğitim değişkeni ile ölçek alt boyutları karşılaştırıldığında

sadece STKS (p:0,001) alt boyutunda anlamlı sonuç bulunmuştur. Anlamlılığın tespiti için Mann Whitney U Testi uygulanmış ve farklılığın ilkökul ile ortaokul mezunlarından kaynaklandığı tespit edilmiştir (1-3 arasında u:54,5 – p:0,047, 1-4 arasında u:59,5 – p:0,024, 1-5 arasında u:60,0 – p:0,008, 2-3 arasında u:62,0 – p:0,013, 2-4 arasında

u:57,0 – p:0,002, 2-5 arasında u:53,0 – p:0,0). Yapılmış çalışmalar incelendiğinde eğitim düzeyine göre İSG durumunda anlamlılık tespit edilemeyen^{10, 13, 14} çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmaya katılım gösteren ilkökul ve ortaokul mezunu kişilerin STKS alt boyutu için İSG algılarının düşük olduğu söylenebilir.

Tablo 3. Tanıtıcı Özellikler – 1'e Göre Ölçek ve Alt Boyutlarının Değerlendirilmesi

Tanıtıcı Özellikler - 1	MHŞ	STKS	KZ	YDY	MAGD	KÖK	FOU	Ölçek Puanı
Yaş	Ort.±Ss	Ort.±Ss	Ort.±Ss	Ort.±Ss	Ort.±Ss	Ort.±Ss	Ort.±Ss	Ort.±Ss
18-25 (12)	2,41±0,78	3,76±0,79	2,80±0,93	2,63±0,79	3,40±0,88	3,86±0,81	3,50±0,87	3,19±0,67
26-35 (35)	2,08±0,70	3,99±0,71	2,91±0,93	2,87±0,86	3,47±0,83	3,80±0,76	3,45±0,72	3,22±0,54
36-45 (51)	2,06±0,70	3,69±0,79	2,89±1,02	2,56±0,92	3,30±0,95	3,65±0,84	3,07±1,06	3,03±0,61
46 ve üzeri (29)	2,20±0,96	3,63±0,56	2,84±0,81	2,42±0,83	3,20±0,81	3,57±0,73	3,31±1,03	3,03±0,50
Kruskal Wallis Testi	$\chi^2:1,18$; p:0,61	$\chi^2:6,6$; p:0,085	$\chi^2:0,2$; p:0,977	$\chi^2:5,2$; p:0,155	$\chi^2:1,5$; p:0,675	$\chi^2:3,0$; p:0,370	$\chi^2:3,5$; p:0,315	$\chi^2:4,1$; p:0,253
Cinsiyet								
Erkek (51)	2,35±0,70	3,56±0,72	3,01±0,85	2,44±0,87	3,12±0,93	3,56±0,84	3,03±1,08	3,01±0,59
Kadın (76)	1,98±0,79	3,91±0,70	2,78±0,98	2,74±0,86	3,48±0,82	3,78±0,74	3,43±0,83	3,16±0,55
Bağımsız Örneklem T-Testi	t:2,679; p:0,008	t:-2,700; p:0,008	t:1,380; p:0,170	t:-1,923; p:0,057	t:-2,305; p:0,023	t:-1,544; p:0,125	t:-2,319; p:0,022	t:-1,416; p:0,159
Eğitim								
1- İlkokul (7)	2,61±0,80	3,04±0,96	2,74±0,68	2,71±0,59	3,42±1,06	3,62±0,91	3,50±0,87	3,09±0,45
2- Ortaokul (9)	2,33±0,25	3,09±0,61	2,51±0,81	2,33±0,74	2,73±0,88	2,95±0,99	2,69±0,79	2,66±0,44
3- Ortaöğretim (30)	2,26±0,87	3,75±0,73	2,87±0,93	2,47±0,92	3,30±0,90	3,79±0,79	3,08±1,05	3,07±0,63
4- Ön lisans (36)	1,97±0,79	3,78±0,52	2,76±0,95	2,62±0,85	3,36±0,78	3,70±0,63	3,30±0,97	3,07±0,49
5- Lisans (45)	2,06±0,78	4,01±0,71	3,07±0,96	2,76±0,93	3,44±0,90	3,80±0,80	3,45±0,89	3,23±0,60
Kruskal Wallis Testi	$\chi^2:8,3$; p:0,081	$\chi^2:20$; p:0,001	$\chi^2:3,1$; p:0,536	$\chi^2:2,8$; p:0,584	$\chi^2:4,9$; p:0,301	$\chi^2:7,5$; p:0,113	$\chi^2:8,7$; p:0,068	$\chi^2:8,8$; p:0,066

Ort.: Ortalama, Ss.: Standart Sapma, χ^2 : Ki kare, p: 0,05 seviyesinde anlamlı, t:Bağımsız Örneklem T testi puanı

Araştırmaya katılanların meslek grupları, mesleki deneyim ve iş kazası yaşama değişkenleri tanıtıcı özellikler iki olarak isimlendirilmiş ve ölçek alt boyutları ile karşılaştırılması Tablo 4'te sunulmuştur. Katılımcıların meslek değişkeni ile ölçek alt boyutları karşılaştırıldığında MHŞ (p:0,001), YDY (p:0,007), MAGD (p:0,021), KÖK (p:0,019) alt boyutlarında ve ölçek genelinde (p:0,009) anlamlı sonuç tespit edilmiştir. Anlamlılığın tespiti için Mann Whitney U Testi uygulanmış ve farklılığın MHŞ alt

boyutu için; hemşireler ve güvenlik görevlilerinden, YDY alt boyutu için; doktorlar, hemşireler, sekreter/memurlar ve idari personellerden, MAGD alt boyutu için; doktorlar, hemşireler ve mutfak personellerinden, KÖK alt boyutu için; doktorlar, hemşireler ve mutfak personellerinden ve ölçek geneline bakıldığında da; doktorlar, hemşireler, sekreter/memurlar ve mutfak personellerinden kaynaklandığı bulunmuştur. Karabiber ve ark. (2018)'de yapmış oldukları

çalışmasında da benzer sonuçlar elde edilmiştir.¹¹ Bu çalışmaya katılım gösteren meslek gruplarına göre İSG durumunun

hastane içerisinde daha yoğun çalışan personel için değişiklik gösterdiği düşünülmektedir.

Tablo 4. Tanıtıcı Özellikler – 2'ye Göre Ölçek ve Alt Boyutlarının Değerlendirilmesi

Tanıtıcı Özellikler - 2	MHŞ	STKS	KZ	YDY	MAGD	KÖK	FOU	Ölçek Puanı
Meslek	Ort.±Ss	Ort.±Ss	Ort.±Ss	Ort.±Ss	Ort.±Ss	Ort.±Ss	Ort.±Ss	Ort.±Ss
1-Doktor (4)	2,65±1,20	4,45±0,67	3,75±1,50	3,82±0,37	4,30±0,47	4,50±0,57	3,56±0,55	3,86±0,60
2-Hemşire (32)	1,50±0,45	3,88±0,62	2,60±0,82	2,23±0,53	3,07±0,70	3,57±0,68	3,12±0,69	2,85±0,38
3-Sağlık Teknisyeni (7)	2,24±0,89	3,92±0,13	3,02±0,83	2,79±0,90	3,37±1,25	4,02±0,58	3,64±1,24	3,29±0,64
4-Sağlık Teknikeri (10)	2,50±0,70	3,88±0,87	2,84±1,11	2,62±0,65	3,16±0,96	3,72±0,68	3,55±0,87	3,18±0,64
5-Hasta Bakıcı (10)	2,42±0,78	3,68±0,92	2,72±1,06	2,72±0,92	3,14±1,06	3,84±0,38	3,10±0,91	3,09±0,49
6-Hizmetli (16)	2,51±0,88	3,43±0,77	2,72±0,92	2,84±1,11	3,53±0,92	3,56±0,98	3,12±1,25	3,10±0,73
7-Sekreter/Memur (8)	2,59±0,65	4,02±0,44	3,37±0,63	3,17±0,67	3,70±0,50	4,02±0,27	3,25±1,13	3,44±0,37
8-Eczacı (3)	2,07±0,30	0,38±0,91	2,73±0,61	2,85±0,37	3,53±0,50	3,93±0,46	3,66±0,57	3,24±0,43
9-Güvenlik Görevlisi (5)	1,89±0,30	3,63±0,81	2,92±1,35	2,31±0,49	3,36±0,65	4,32±0,38	2,80±0,20	3,03±0,19
10-Mutfak Personeli (7)	2,28±0,35	3,35±0,51	2,80±0,64	2,14±0,29	2,57±0,46	2,74±0,88	3,25±0,69	2,73±0,18
11-İdari Personel (25)	2,20±0,74	3,72±0,82	3,11±0,92	2,68±1,15	3,60±0,95	3,68±0,95	3,42±1,20	3,20±0,67
Kruskal Wallis Testi	x ² :39,4; p:0,0001	x ² :13,6; p:0,192	x ² :10,8; p:0,376	x ² :24,2; p:0,007	x ² :21,0; p:0,021	x ² :21,4; p:0,019	x ² :10,2; p:0,422	x ² :23,5; p:0,009
Mesleki Deneyim								
1-5 yıl (30)	2,34±0,89	3,80±0,63	2,76±0,97	2,74±0,9	3,42±0,74	3,75±0,72	3,35±0,77	3,17±0,57
6-10 yıl (23)	2,02±0,56	3,73±0,77	2,77±0,84	2,63±0,62	3,39±0,88	3,88±0,48	3,30±0,70	3,10±0,45
11-15 yıl (30)	2,21±0,75	3,71±0,92	3,05±1,04	2,6±1,18	3,28±1,02	3,51±1,05	2,92±1,18	3,04±0,71
16-20 yıl (11)	1,76±0,45	4,09±0,65	3,07±1,07	2,57±1,02	3,41±0,93	4,00±0,44	3,29±1,00	3,17±0,60
21 yıl ve üzeri (33)	2,07±0,86	3,70±0,59	2,83±0,82	2,53±0,65	3,24±0,88	3,59±0,82	3,48±0,99	3,06±0,52
Kruskal Wallis Testi	x ² :5,6; p:0,233	x ² :3,9; p:0,418	x ² :1,3; p:0,865	x ² :1,4; p:0,844	x ² :0,7; p:0,951	x ² :4,8; p:0,306	x ² :4,1; p:0,391	x ² :1,1; p:0,893
İş Kazası								
Evet (12)	48,46	72,88	40,88	41,71	44,67	52,29	42,88	40,50
Hayır (115)	65,62	63,07	66,41	66,33	66,02	65,22	66,20	66,45
Mann Whitney U Testi	u:503,500; p:0,124	u:583,500; p:0,124	u:412,500; p:0,022	u:422,500; p:0,027	u:458,000; p:0,054	u:549,500; p:0,235	u:436,500; p:0,035	u:408,000; p:0,020

Ort.: Ortalama, SS.: Standart Sapma, x²: Ki kare, p: 0,05 seviyesinde anlamlı, u: Mann Whitney U Testi Puanı

Katılımcıların mesleki deneyim değişkeni ile ölçek alt boyutları karşılaştırıldığında anlamlı sonuç tespit edilememiştir ($p>0,005$). Yani katılımcıların İSG algılarının aynı olduğu söylenebilir. Bu çalışma sonucu ile benzerlik gösteren meslekte çalışma yılı ile İSG durumunun arasında ilişki saptanamayan çalışmalar mevcuttur.^{11, 13, 14} Bu çalışmada mesleki deneyime göre anlamlı fark bulunamamasına yönelik uzun süre mesleki deneyimi olanlar için 2012'den önce İSG hizmetlerine ilginin daha az olması, kayıtların tutulmaması gibi faktörlerin etkisi, kısa süre mesleki deneyimi olanlar için de hiç iş kazası yaşamama ve günümüzde bu

konuya ilginin artmış olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Mesleki deneyim sürecinde iş kazası yaşama durumunun İSG durumu ile arasında anlamlı sonuç gösterdiği tespit edilmiştir. KZ alt boyutu için ($p:0,022$), YDY alt boyutu için ($p:0,027$), FOU alt boyutu için ($p:0,035$) ve ölçek genelinde ($p:0,020$) anlamlı sonuç tespit edilmiştir (Tablo 4). Mevcut çalışmalar incelendiğinde bu çalışma ile benzerlik gösteren çalışma mevcuttur.¹⁴ Bu çalışma için iş kazası yaşadığını belirten katılımcıların sonuçlarının belirtilen alt boyutlar ve ölçek için anlamlı sonuç vermesi iş kazası yaşamamanın İSG durumunu olumsuz etkilediği söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

- Katılımcıların ölçek toplam puan ortalaması $3,10\pm 0,57$, ölçekten alınan ortalama puan 139,5 olup ölçeğin genel ortalama puanı yüksek bulunmuştur, yani araştırmanın gerçekleştirildiği kurumda ölçek ortalaması sonucuna göre İSG durumunun sağlandığı belirlenmiştir.
- MHŞ (2,13), KZ (2,88) ve YDY (2,62) alt boyutlarının puan ortalamalarına bakıldığında ölçek ortalamasının altında değerler bulunmuştur.
- STKS (3,77), MAGD (3,33), KÖK (3,70) ve FOU (3,27) alt boyutlarının puan ortalamalarına bakıldığında ise İSG durumu yüksektir ($>3,10$).
- Katılımcıların cinsiyet, eğitim, meslek ve iş kazası yaşama değişkenlerinin İSG durumlarına yönelik algılarını etkilediği, yaş ve mesleki deneyim sürelerinin ise İSG durumlarına yönelik algılarını etkilemediği tespit edilmiştir.
- Katılımcıların büyük çoğunluğunu oluşturan kadınların daha çok tehlike ve risk altında olduğu düşünülmektedir, sağlık ve güvenlik açısından cinsiyete

özgü uygulamalar yönetim tarafından faaliyete geçirilmelidir.

- Sağlık çalışanlarının İSG durumlarının çalışma ortamlarından kaynaklı etkilenmemesi için kurum yöneticilerinin özellikle düşük olarak tespit edilen alt boyutlar başta olmak üzere, sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamının sağlanması konusunda gerekli girişimleri başlatılmalıdır.
- Bu kapsamda çalışma ortamı tehlike ve risklerinin belirlenmesi ve çalışanın bu konuda bilgilendirilmesi, İSG eğitimlerinin düzenlenmesi, çalışanların işe giriş ve periyodik muayenelerinin yapılması, kişisel kayıtların tutulması, iş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt ve bildirimlerinin yapılması, çalışanların iş yeri kaynaklı risklerden tıbbi ve teknik önlemler geliştirmek yoluyla korunması ve sağlıklarını geliştirmek için hastanelerde iş yeri sağlık birimleri oluşturulmalıdır.
- Araştırmanın bir kurumda yürütülmesi sebebi ile sonuçlar sınırlı bir kitleyi temsil etmektedir. Bu sektörde çalışanların İSG ile ilgili durumlarının detaylı tespiti için daha geniş bir kitlede araştırma yapılması da önerilebilir.

KAYNAKLAR

1. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (2012). Resmi Gazete 23339, 20/06/2012.
2. İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği. (2012). Resmi Gazete Sayısı: 28509, Resmi Gazete Tarihi: 26/12/2012.
3. Meydanhoğlu, A. (2013). "Sağlık Çalışanlarının Sağlığı ve Güvenliği". Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi, 2 (3), 192-199.
4. Sosyal Güvenlik Kurumu. (2017). "İstatistik Yıllıkları". Erişim adresi: http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari. (Erişim tarihi: 20/11/2018).
5. Akgün, S. (2015). "Sağlık Sektöründe İş Kazaları". Sağlık Akademisyenleri Dergisi, 2 (2), 67-75.
6. Cesur, M. (2015). "Sağlık Çalışanlarında İş Kazaları, Meslek Hastalıkları ve Korunma Tekniklerinin Uygulanması". Erişim adresi: <http://www.adanadh.gov.tr/wpcontent/uploads/2016/10/LBRT.G%C3%9CVENL%C4%B0%C4%9E%C4%B0%C4%B0SGE%C4%9E%C4%B0T%C4%B0MLER%C4%B0SA%C4%9ELIK-KONULARIMESLEK HASTALIKLARI.pdf>. (Erişim tarihi: 01/11/2018).
7. Öztürk, H, Babacan, E. ve Özdaş Anahar, E. (2012). "Hastanede Çalışan Sağlık Personelinin İş Güvenliği". Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 1 (4), 252-268.
8. Öztürk, H. ve Babacan E. (2012). "Bir Ölçek Geliştirme Çalışması: Hastanede Çalışan Sağlık Personeli İçin İş Güvenliği Ölçeği". Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi, 9 (1), 36-42.
9. Karagöz, Y. (2016). SPSS 23 ve AMOS 23 Uygulamalı İstatistiksel Analizler. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
10. Gül, A, Özalp, Ş. ve Işık, Andsoy, I. (2020). "Sağlık Kurumlarında İş Güvenliğinin Değerlendirilmesi". Zeynep Kamil Tıp Bülteni, 51 (1), 35-39.
11. Karabiber, C, Sarb, G, Kerman, B. ve Savaş, N. (2018). "Bir Tıp Fakültesi Hastanesi Sağlık Çalışanlarında İş Sağlığı-Güvenliği Durumu ve Risk Faktörler". Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi, 5 (3), 367-375.
12. Devebakan, N. (2019). "Sağlık Kurumlarında İş Sağlığı ve Güvenliği Kapsamında İş Güvenliğinin Değerlendirilmesi: Bir Üniversite Hastanesinde Çalışan Tıbbi Sekreterler Üzerinde Bir Araştırma". İzmir İktisat Dergisi, 34 (1), 77-93.
13. Çelikkalp, Ü. Varol Saraçoğlu, G. Keloğlu, G. ve Bilgiç, Ş. (2016). "Hemşirelerin Çalışma Ortamlarında İş Güvenliği Uygulamalarını Değerlendirmesi". TAF Preventive Medicine Bulletin, 15 (5), 408-413. doi: 0.5455/pmb.1-1456393602
14. Karaer, G. ve Özmen, D. (2016). "Sağlık Çalışanlarının İş Güvenliği: Devlet Hastanesi Örneği". Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences, 8 (4), 306-316.